

Kepe-rendszer.

Miután a kepe-rendszert két paptársam, t. i. Rédiger Géza, a néhai Goró István hátrahagyott irataiból, és Ürmösi Kálmán ennek folytán, megvitatás tárgyává tették: legyen megengedve nekem is, hogy egy pár észrevételt az Ürmösi K. indítványára, felelőleg, kockáztathassak.

Ü. K. első sorban indítványba hozza az egyházi adót (lásd Ker. Magy. IX. köt. 4. f. 332. l.). Merész gondolat ez idő szerint. Ki róná ki a minden oldalról merev ellentállásba ütközhető egyh. adót? Az egyh. kormány? Jó. De hát ki, vagy minő hatalom bírná felhajtani? Ü. K. ur szerint egy, erre a végre kinevezett pénztárnok? Alig hiszem. Eléggé saturálva van már a nép az országos adóigények sokféle nemeivel, s már magától az „adó“ szótól is idegenkedik.

A m. kormány hatalommal és kényszer-erővel rendelkezik, s mégis az országos adóhátrálékok itt-ott nem kis mennyiséget mutatnak fel.

A megyék domestikái sokszor üresedésbe jönnek. Hát az egyh. adóból mi lenne? Egy nagy semmi.

De felteszem, sikerüljön valami octroy-természetű fél,— hogy ne mondjam félszeg,— rendszerrel az egyh. adó kiróvása, s egy, a célznak meg nem felelő pénztár felállítása, kérdés, vajjon kielégítőbb lenne-e az egy családos papra nézve, a már megszokott kepenél? Soha sem. A pénz ördög, szokták mondani, ha érczből van verve, kerekségénél fogva gurul, ha papirra van nyomva, csúszan, kivált ha egy kissé könnyelmű kezekben érzi magát.

Kapjon a pap évnegyedenként sok utánjárással és boszuval egy öszszegecske pénzt, özőnuel jönnek elő a családi igények: nőczizoma, gyermeköltöny stb. s már első esetben pénzhiánnyal kell szembe nézni a családnak, s hogy a kenyér botja meg ne törjék, vagy kölcsön, vagy előlegezett pénzzel kell segíteni a bajon. A kepe pedig folytonosan kenyeret ad asztalunkra, s néhány fillért a

nem kerülhető dolgok beszerezhetésére. Jóllehet, hogy az Ü. által elmésen felhozott „ásáté-kapáté“-val szemben, a pénzfizetés egy pipás kényelembe helyeztetné a papot, de e kényelem mellett megtörténhetnék, hogy a tiszteletes aszszonyoknak konyháján nem a fazaka, hanem a feje főne. Aztán eléggé szól a tapasztalás leczkéje: „nagy baj, mikor mindent pénzzel kell venni.“

Én ezt saját tapasztalom után mondom, mert néhány évig volt szerencsém olyan ekklezsiában hirdetni az evangeliumot, a hol pénzzel fizettek, s tudom mit ér a pénzfizetés.

Ü. K. fennebb említett indítványát azzal érveli, hogy az általa felhozott rendszerrel a pap meg lenne mentve a hallgatókkali érintkezés és ebből származni szokott kellemetlenségektől, s nem lenne kénytelen hallani ama sértő népmegjegyzést: „zsirunkból él, mi tartjuk“.

Kérdés: vajjon mikor a papi adót hajtánák fel, nem mindannyiszor elkeserednék-e a hallgató? s nem lenne-e ok és út a gyűlölet és üldözésre, mindig azt vetvén okul, a kinek számára hajtják? S vajjon nem könnyen válhatna-e az egyh. adó egyházi átokká?

Vége viszszatér Ü. barátom oda a hová kell, s azt mondja, hogy: „ha ezt ez idő szerint kivihetlennék tartjuk, alkudjunk meg a körülményekkel, s a jeleni keperendszeren, hol megszakadozott, foltzogassunk“. Ezt én is osztom. Mert miután a keperendszereni tősgyökeres változtatás még beláthatlan távolban áll, az szinte csak a kegyes óhajtások közé tartozik. Különben is hátha a régi gyeput elhánnyva, mérges kigyókat bolygatnánk fel a fenekekből.

Még van Ü. K. barátomnak egy indítványszerű észrevétele.

Ez nem más, mint az, hogy a papi földek (canonica portio) mivelésétől, egy a végre állítandó kebli pénztárbóli megtérítés által, mentessenek fel a papok. Ez, s az előbbi indítvány sikerülése nagy metamorphosisa volna a papi életnek. Elhiszem. De hát miből alapulna ismét az a pénztár? A papi szántók jövedelméből nem; mert látni való, hogy az ekkézsiák szántóföldei is, roszt mivelés miatt, szinte annyit sem jövedelmeznek, hogy az aequivalens adó mellett saját adójukat pótolják. Nem. Tudhatjuk a régi példabeszédből, hogy közös állatnak milyen a háta.

Aztán a mig egy kis okszerű gazdaszat folytatása, vagy utánnézés, egy papot sem zár el a betü-tanulástól, addig a mezöre ki-

rándulva a természet nagy könyvét találjuk feltárva, a melyből olvashatjuk a revelatio tiszta tanát.

Ki legközvetlenebb barátja a természetnek? A földész.

Künn a természet szép öléen halljuk a pacsirtától az igazi szabadság dalát. Ott halljuk a fű, virág vagy kalászkok tövén elbujt fürjtől amaz apostoli szavakat: Boldog, a ki nem lát s hiszen. Ott van alkalmunk szemlélni életünk sebes haladását, annak tiszta és ismét zavaros voltát, a völgyek folyóiban. Ott látjuk a hitnek egyebütt alig észrevehető azon szárait, melyek a földet a mennyel egybekötik. Szóval: ott látjuk a természetet az Istenben, és az Istent a természetben.

Egy író mondja: a ki a természettől elvonja magát, az Istentől fordul el.

Én részemről nem tartom megvetendőnek az okszerű gazdaságot, kivált falusi papjainkra nézve. Soha se is resteltem Ceres koszoruját a papi lak mestergerendájára vagy kisedel bibliothekám oldallapjára feltűzni. S még azt se untam, hogy Cincinnát műszerét fogva, egy pár fordulást tegyek földecskeimen. Ezt China császára is megteszi.

Nem akarom én ezzel a „szántáté, kapáté“ ókori elvet támogatni, sem pedig azt, hogy a pap a karikást nyaka körül tekerje, sem pedig, hogy sorakozzék napszámosaival; hanem csak annyit akarok mondani, hogy egy kis okszerű gazdasággal a papnak út és alkalom nyílik a példaadásra, a természeti tárgyakkal, s ez által az Isten csodadolgaivali megismerkedésre.

Templom a természet, s ezen templomban a papnak megjeleni nem árt.

Különben is a papi földek jövedelmének pénzzé változtatása szintén oly kényes és időelőtti kérdés, mint az egyházadó behozatalával az eddigi keperendszer megváltoztatása.

A mi a stólát, vagy keresztelés, esketés és papi bizonyítványok díjját illeti: épp úgy megjárhatná a székely földön is, mint Aranyosszéken. Aranyosszéken egy esketés díjja 1 frt., keresztelés 20 kr. Egy bizonyítvány 20—30 kr.

Ne vélje Ü. K. barátom, hogy fennebbi észrevételeimmel a „keperendszer“-re vonatkozó nézeteit gáncsolnám. Haladásra mutatnak azok, s én a haladásnak elébe soha sem állok. De megjegyzem, hogy a sebes haladás sokszor botlást idéz elő. Ez egyéni véleményem. Más gondoljon mást.

Orbok Ferencz.